

Kirchliches Verordnungs-Blatt

für die

Savanter Diöcese.

Inhalt: I. Mittheilung der Allocutio ddo. 28. März 1878 und der Epistola encyclica ddo. 21. April 1878 Seiner Heiligkeit Pappst Leo XIII. — II. Bekanntgabe der Ordinannden und der Ordinationstage. — III. Einladung zu den gemeinsamen Priester-Exercitien. — IV. Einladung zu Beiträgen für ein Monument zu Ehren Pappst Pius IX. — V. Brandsammlung für die durch Feuer beschädigten Bewohner der Drffschaften Lausendorf und Unter-Labfing. — VI. Ausschreibung von 5 Stipendien an der landfch. Fußbefchlags-Lehr- und Thierheilanstalt in Graz. — VII. Empfehlung des „Handbuches des Choralgefanges. — VIII. Diözesan-Nachrichten.

I.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS

DIVINA PROVIDENTIA

P A P A E XIII.

ALLOCUTIO

HABITA DIE XXVIII. MARTII A. MDCCCLXXVIII. AD S. E. R. CARDINALES IN AEDIBUS VATICANIS.

VENERABILES FRATRES

Ubi primum superiori mense, Vobis suffragia ferentibus, ad suscipienda Ecclesiae universae gubernacula, et ad vices in terris gerendas Principis Pastorum Jesu Christi vocati fuimus, gravissima sane perturbatione, ac trepidatione, animum Nostrum sensimus commoveri. Nam ex una parte Nos maxime terreat, cum intima de indignitate Nostra persuasio, tum virium Nostrarum infirmitas tanto oneri ferendo penitus impar, quae quidem tanto maior videbatur, quanto clarior et celebrior Praecessoris Nostri Pii IX. immortalis memoriae Pontificis, sese per Orbem fama diffuderat. Cum enim insignis ille catholici gregis rector pro veritate et iustitia invicto semper animo certaverit, magnisque laboribus in Christiana Republica administranda fuerit in exemplum perfunctus, non modo virtutum suarum splendore hanc Apostolicam Sedem illustravit, sed etiam universam Ecclesiam amore et admiratione sui adeo complevit, ut quemadmodum omnes Romanos Antistites diuturnitate Pontificatus superavit, ita forte prae caeteris amplissima publici et constantis obsequii ac venerationis testimonia retulerit. Ex altera autem parte Nos vehementer angebat, asperrima conditio, in qua hisce temporibus paene ubique non modo civilis Societas, sed et Catholica Ecclesia, atque haec praesertim Apostolica Sedes versatur, quae sua per vim temporali dominatione spoliata eo adducta est, ut pleno, libero, nullique obnoxio suae potestatis usu, perfrui omnino non possit.

At quamquam Venn. Fratres, hisce de causis ad delatum honorem recusandum movebamur, quo tamen animo obsistere divinae voluntati potuissemus, quae tam luculenter Nobis enituit in vestrarum sententiarum consensu, et in ea pientissima sollicitudine, qua Vos Catholicae Ecclesiae bonum unice spectantes, illud assecuti estis, ut quam citissime Summi Pontificis electio perficeretur?

Oblatum itaque supremi Apostolatus munus Nobis suscipiendum, et divinae voluntati parendum esse duximus, fiduciam Nostram penitus in Domino collocantes, ac sperantes firmiter daturum humilitati Nostrae virtutem, qui contulerat dignitatem.

Cum vero, Venn. Fratres, nunc primum ex hoc loco Vestrum amplissimum Ordinem alloqui Nobis datum sit, illud imprimis sollemniter coram Vobis profiteamur, nihil unquam Nobis in hoc Apostolicae servitutis officio antiquius fore, quam divina adiuvente gratia eo curas omnes intendere, ut Catholicae Fidei depositum sancte servemus, iura ac rationes Ecclesiae et Apostolicae Sedis fideliter custodiamus, et omnium saluti prospiciamus, parati in his omnibus nullum laborem defugere, nulla incommoda recusare, nec unquam committere, ut animam Nostram pretiosiore[m] quam Nos facere videamur.

In his autem partibus Ministerii Nostri obeundis, consilium, sapientiamque Vestram Nobis non defuturam confidimus, et ut nunquam desit, vehementer exoptamus ac petimus; quod quidem ita a Vobis accipi volumus, ut non officii studio, sed pro solemn[i] testificatione Nostrae voluntatis hoc dictum intelligatis. Alte enim insidet menti nostrae quod in sacris litteris ex Dei iussu Moyses fecisse narratur, qui gravi pondere universum populum regendi deterritus congregavit sibi septuaginta viros de senibus Israel, ut una cum eo onus ferrent, atque opera consilioque suo in gentis Israeliticae regimine curas ejus allevarent. Quod quidem exemplum, Nos, qui totius Christiani populi duces ac rectores, licet immerito, constituti sumus, prae oculis habentes, facere non possumus quin a Vobis, septuaginta virorum Israel in Ecclesia Dei locum obtinentibus, laboribus Nostris opem, animoque Nostro levamen conquiramus.

Noscimus insuper, uti sacra eloquia declarant, *salutem esse, ubi multa consilia sunt*, noscimus, ut monet Tridentina Synodus, Cardinalium consilio apud Romanum Pontificem universalis Ecclesiae administrationem niti, noscimus denique a S. Bernardo Romani Pontificis collaterales et consiliarios Cardinales appellari, ac propterea Nos, qui fere vigintiquinque annos honoris Collegii vestri compotes fuimus, in hanc supremam Sedem non modo animum attulimus plenum erga Vos dilectionis ac studii, sed etiam firmam eam mentem, ut quos olim consortes habuimus honoris, eis nunc laborum et consiliorum Nostrorum sociis ac adiutoribus, in expediendis Ecclesiae negotiis maxime utamur.

Nunc autem illud Nobis iucundissimum et peropportunum accidit, Venn. Fratres, ut dulcem consolationis fructum Vobiscum communicemus, quem ex felici opere ad Religionis Nostrae gloriam peraeto, in Domino percepimus. Quod enim a Decessore Nostro Sanctae Memoriae Pio Nono pro eximio suo in rem catholicam zelo fuerat susceptum, et ex sententia eorum ex Vobis, qui in sacro Consilio christiano nomini propagando censentur, decretum fuerat, ut nempe Episcopali Hierarchia in illustri Scotiae Regno constituta, Ecclesia illa ad novum decus revocaretur, id Nobis feliciter implere, et ad exitum perducere, Deo iuvante, datum est per Apostolicas litteras, quas die 4, huius mensis hoc eodem anno vulgari mandavimus. Gavis[i] profecto sumus, Venn. Fratres, quod hac in re contigerit Nobis fervidissimis votis dilectorum in Christo filiorum, Cleri et fidelium Scotiae satisfacere, quos propensissimo in Catholicam Ecclesiam et Petri Cathedram animo esse, multis iisque praeclarissimis argumentis comperimus; firmiterque confidimus fore, ut opus ab Apostolica Sede perfectum, laetis fructibus cumuletur, et coelestibus Scotiae Patronis suffragantibus, in ea regione in dies magis *suscipiant montes pacem populo, et colles iustitiam*.

Caeterum Venn. Fratres, nulla ratione dubitamus Vos, coniunctis Nobiscum studiis, ad tutelam et incolumitatem Religionis, ad praesidium huius Apostolicae Sedis, ad incrementum divinae gloriae allacriter esse adlaboraturos, animo reputantes communem futuram omnium nostrum in caelo mercedem, si in Ecclesiae rebus adiuvandis communis fuerit labor. Divitem porro in misericordia Deum, interposito etiam Deiparae Immaculatae, Sancti Iosephi Patroni coelestis Ecclesiae, ac SS. Apostolorum Petri et Pauli validissimo interventu, humilibus Nobiscum votis obsecrate, ut Nobis jugiter praesens bonusque adsit, consilia actusque Nostros dirigat, ministerii Nostri tempora feliciter disponat, ac tandem Petri Navim, quam Nobis gubernandam mari saeviente commisit, domitis ventis, fluctibusque compositis, ad optatum portum tranquillitatis et pacis adducat.

SANCTISSIMI DOMINI NOSTRI

LEONIS

DIVINA PROVIDENTIA

P A P A E XIII.

EPISTOLA ENCYCLICA

ad Patriarchas Primates Archiepiscopos et Episcopos Universos catholici orbis Gratiam et Communionem cum Apostolica sede habentes.

VENERABILIBUS FRATRIBUS PATRIARCHIS PRIMATIBUS ARCHIEPISCOPIIS ET EPISCOPIIS UNIVERSIS CATHOLICI ORBIS GRATIAM ET COMMUNIONEM CUM APOSTOLICA SEDE HABENTIBUS.

LEO PP. XIII.

Venerabiles Fratres salutem et Apostolicam Benedictionem! — Inscrutabili Dei consilio ad Apostolicae Dignitatis fastigium licet immerentes eveci, vehementi statim desiderio ac veluti necessitate urgeri Nos sensimus, Vos litteris alloquendi, non modo ut sensus intimae dilectionis Nostrae Vobis expromeremus, sed etiam ut Vos in partem sollicitudinis Nostrae vocatos, ad sustinendam Nobiscum horum temporum dimicationem pro Ecclesia Dei et pro salute animarum, ex munere Nobis divinitus credito confirmaremus.

Ab ipsis enim Nostri Pontificatus exordiis tristis Nobis sese offert conspectus malorum, quibus hominum genus undique premitur: haec tam late patens subversio supremarum veritatum, quibus, tamquam fundamentis, humanae societatis status continetur; haec ingeniorum protervia legitimae cuiusque potestatis impatiens; haec perpetua dissidiorum causa, unde intestinae concertationes, saeva et cruenta bella existunt; contemptus legum, quae mores regunt iustitiamque tuentur; fluxarum rerum inexplebilis cupiditas et aeternarum oblivio usque ad vesanum illum furorem, quo tot miseri passim violentas sibi manus inferre non timent; inconsulta bonorum publicorum administratio, effusio, interversio; nec non eorum impudentia, qui, cum maxime fallunt, id agunt, ut patriae, ut libertatis et cuiuslibet iuris propugnatores esse videantur; ea denique quae serpit per artus intimos humanae societatis lethifera quaedam pestis, quae eam quiescere non sinit, ipsique novas rerum conversiones et calamitosos exitus portendit.

Horum autem malorum causam in eo praecipue sitam esse Nobis persuasum est, quod despecta ac reiecta sit sancta illa et augustissima Ecclesiae Auctoritas, quae Dei nomine humano generi praest, et legitimae cuiusque auctoritatis vindex est et praesidium. Quod cum hostes publici ordinis probe noverint, nihil aptius ad societatis fundamenta convellenda putaverunt, quam si Ecclesiam Dei pertinaci aggressionem peterent, et probrosis calumniis in invidiam odiumque vocantes quasi ipsa civili veri nominis humanitati adversaretur, eius auctoritatem et vim novis in dies vulneribus labefactarent, supremamque potestatem Romani Pontificis everterent, in quo aeternae ac immutabiles boni rectique rationes custodem in terris habent et adsertorem. Hinc porro profectae sunt leges divinam Catholicae Ecclesiae constitutionem convellentes, quas in plerisque regionibus latas esse deploramus; hinc dimanarunt Episcopalis potestatis contemptus, obiecta ecclesiastici Ministerii exercitio impedimenta, religiosorum coetuum disiectio, ac publicatio bonorum, quibus Ecclesiae administri et pauperes alebantur; hinc effectum, ut a salutari Ecclesiae moderamine publica instituta, caritati et beneficentiae consecrata, subducerentur; hinc orta effrenis illa libertas prava quaeque docendi et in vulgus edendi, dum ex adverso modis omnibus Ecclesiae ius ad inventutis institutionem, violatur et opprimitur. Neque alio spectat civilis Principatus occupatio, quem divina Providentia multis abhinc saeculis Romano Antistiti concessit, ut libere ac expedite potestate a Christo collata, ad aeternam populorum salutem uteretur

Funestam hanc aerumnarum molem Vobis, Venerabiles Fratres, commemoravimus, non ad augendam tristitiam Vestram, quam miserrima haec rerum conditio per se Vobis ingerit; sed quia intelligimus ex ea Vobis apprime perspectum fore, quanta sit gravitas rerum, quae ministerium et zelum nostrum exposcunt, et quam magno studio nobis adlaborandum sit, ut Ecclesiam Christi et huius Apostolicae Sedis dignitatem, tot calumniis lacessitam, in hac praesertim iniquitate temporum pro viribus defendamus ac vindicemus.

Clare innotescit ac liquet, Venerabiles Fratres, civilis humanitatis rationem solidis fundamentis destitui, nisi aeternis principiis veritatis et immutabilibus recti iustique legibus innitatur, ac nisi hominum voluntates inter se sincera dilectio devineiat, officiorumque inter eos vices ac rationes suaviter moderetur. Iamvero equis negare audeat Ecclesiam esse, quae diffuso per gentes Evangelii praeconio, lucem veritatis inter efferatos populos et foedis superstitionibus imbutos adduxit, eosque ad divinum rerum auctorem agnoscendum et sese respiciendos excitavit; quae servitutis calamitate sublata, ad pristinam naturae nobilissimae dignitatem homines revocavit; quae in omnibus terrae plagis redemptionis signo explicato, scientiis et artibus adductis aut suo tectis praesidio, optimis caritatis institutis, queis omnis generis aerumnis consultum est, fundatis et in tutelam receptis, ubique hominum genus privatim et publice excoluit, a squalore vindicavit et ad vitae formam, humanae dignitati ac spei consentaneam, omni studio composuit? Quod si quis sanae mentis hanc ipsam qua vivimus aetatem, Religioni et Ecclesiae Christi infensissimam, cum iis temporibus auspiciatissimis conferat, quibus Ecclesia uti mater a gentibus colebatur, omnino comperiet aetatem hanc nostram perturbationibus et demolitionibus plenam, recte ac rapide in suam perniciem ruere; ea vero tempora optimis institutis, vitae tranquillitate, opibus et prosperitate eo magis floruisse, quo Ecclesiae regiminis ac legum sese observantiores populi exhibuerunt. Quodsi plurima ea quae memoravimus bona, ab Ecclesiae ministerio et salutari ope profecta, vera sunt humanitatis civilis opera ac decora, tantum abest ut Ecclesia Christi ab ea abhorreat eamve respuat, ut ad sese potius altricis magistrae et matris eius laudem omnino censeat pertinere.

Quin immo illud civilis humanitatis genus, quod Sanctis Ecclesiae doctrinis et legibus ex adverso repugnet, non aliud nisi civilis cultus figmentum et abs re nomen inane putandum est. Cuius rei manifesto sunt argumento populi illi, queis evangelica lux non affulsit, quorum in vita fucus quidam humanioris cultus conspici potuit, at solida et vera eius bona non viguerunt. Haudquaquam sane civilis vitae perfectio ea ducenda est, qua legitima quaeque potestas audacter contemnitur; neque ea libertas reputanda, quae effreni errorum propagatione, pravis cupiditatibus libere explendis, impunitate flagitiorum et scelerum, oppressione optimorum civium cuiusque ordinis, turpiter et misere grassatur. Cum enim erronea, prava et absona haec sint, non eam vim profecto habent, ut humanam familiam perficiant et prosperitate fortunent, *miseros enim facit populos peccatum* (Prov. 14, 34); sed omnino necesse est, ut mentibus et cordibus corruptis, ipsa in omnem labem pondere suo populos detrudant, rectum quemque ordinem labefactent, atque ita reipublicae conditionem et tranquillitatem serius ocuis ad ultimum exitium adducant.

Quid autem, si Romani Pontificatus opera spectentur, iniquius esse potest, quam inficiari quantopere Romani Antistites de universa civili societate et quam egregie sint meriti? Profecto Decessores Nostri, ut populorum bono prospicerent, omnis generis certamina suscipere, graves exantlare labores, seque asperis difficultatibus obicere nunquam dubitarunt: et defixis in caelo oculis neque improborum minis submisere frontem, neque blanditiis aut pollicitationibus se ab officio abduci degeneri assensu passi sunt. Fuit haec Apostolica Sedes, quae dilapsae societatis veteris reliquias collegit et coagmentavit; haec eadem fax amica fuit, qua humanitas christianorum temporum effulsit; fuit haec salutis anchora inter saevissimas tempestates, queis humana progenies iactata est; sacrum fuit concordiae vinculum, quod nationes dissitas moribusque diversas inter se consociavit: centrum denique commune fuit, unde cum fidei et religionis doctrina, tum pacis et rerum gerendarum auspicia ac consilia petebantur. Quid multa? Pontificum Maximorum laus est, quod constantissime se pro muro et propugnaculo obiecerint, ne humana societas in superstitionem et barbariem antiquam relaberetur.

Utinam autem salutaris haec auctoritas neglecta nunquam esset vel repudiata! Profecto neque civilis Principatus augustum et sacrum illud amisisset deus, quod a religione inditum praeferebat, quodque unum parendi conditionem homine dignam nobilemque efficit; neque exarsissent tot seditiones et bella, quae calamitatibus terras funestarunt; neque regna olim florentissima, e prosperitatis culmine deicta, omnium aerumnarum pondere premerentur. Cuius rei exemplo etiam sunt Orientales populi, qui abruptis suavissimis vinculis, quibus cum Apostolica hac Sede iungebantur, primaevae nobilitatis splendorem, scientiarum et artium laudem, atque imperii sui dignitatem amiserunt.

Praeclara autem beneficia, quae in quamlibet terrae plagam ab Apostolica Sede profecta esse illustria omnium temporum monumenta declarant, potissimum persensit Italia haec regio, quae quanto eidem propinquior loci natura extitit, tanto uberiores fructus ab ea percepit. Romanis certe Pontificibus Italia acceptam referre debet solidam gloriam et amplitudinem, qua reliquas inter gentes eminuit. Ipsorum auctoritas paternumque studium non semel eam ab hostium impetu textit eidemque levamen et opem attulit, ut catholica fides nullo non tempore in Italorum cordibus integra custodiretur.

Huiusmodi Praedecessorum Nostrorum merita, ut caetera praetereamus, maxime testatur memoria temporum S. Leonis Magni, Alexandri III, Innocentii III, S. Pii V, Leonis X aliorumque Pontificum, quorum opera vel auspiciis ab extremo excidio, quod a barbaris impendebat, Italia sospes evasit, incorruptam retinuit antiquam fidem, atque inter tenebras squaloremque rudioris aevi scientiarum lumen et splendorem artium aluit, vigentemque servavit. Testatur Nostra haec alma Urbs Pontificum Sedes, quae hunc ex iis fructum maximum cepit, ut non solum arx fidei munitissima esset, sed etiam bonarum artium asyllum et domicilium sapientiae effecta, totius orbis erga se admirationem et observantiam conciliaret. Cum harum rerum amplitudo ad aeternam memoriam monumentis historiae sit tradita, facili negotio intelligitur non potuisse nisi per hostilem voluntatem indignamque calumniam, ad hominum deceptionem, voce ac litteris obtrudi, hanc Apostolicam Sedem civili popolorum cultui et Italiae felicitati impedimento esse.

Si igitur spes omnes Italiae Orbisque universi in ea vi communi utilitati et bono saluberrima, qua Sedis Apostolicae pollet auctoritas, et in arctissimo nexu sunt positae, qui omnes Christiani fideles cum Romano Pontifice devinciat, nihil Nobis potius esse debere cognoscimus, quam ut Romanae Cathedrae suam dignitatem sartam tectamque servemus, et membrorum cum Capite, filiorum cum Patre coniunctionem magis magisque firmemus.

Quapropter ut in primis, eo quo possumus modo, iura libertatemque huius Sanctae Sedis adseramus, contendere nunquam desinemus, ut auctoritati Nostrae suum constet obsequium, ut obstacula amoveantur, quae plenam ministerii Nostri potestatisque libertatem impediunt, atque in eam rerum conditionem restituamur, in qua divinae Sapientiae consilium Romanos Antistites iampridem collocaverat. Ad hanc vero restitutionem movemur, Venerabiles Fratres, non ambitionis studio aut dominationis cupiditate; sed officii Nostri ratione et religiosis iurisiurandi vinculis quibus obstringimur; ac praeterea non solum ex eo quod principatus hic ad plenam libertatem spiritualis potestatis tuendam conservandamque est necessarius; sed etiam quod exploratissimum est, cum de temporali Principatu Sedis Apostolicae agitur, publici etiam boni et salutis totius humanae societatis causam agitari. Hinc praetermittere non possumus, quin pro officii Nostri munere, quo Sanctae Ecclesiae iura tueri tenemur, declarationes et protestationes omnes quas sa. me. Pius IX Decessor Noster tum adversus violationem iurium ad Romanam Ecclesiam pertinentium pluries edidit ac iteravit, easdem et Nos hisce Nostris litteris omnino renovemus et confirmemus. Simul autem ad Principes et supremos populorum Moderatores voces Nostras convertimus, eosque per nomen augustum Summi Dei etiam atque etiam obtestamur, ne oblatam sibi tam necessario tempore opem Ecclesiae repudiant, atque uti consentientibus studiis circa hunc fontem auctoritatis et salutis amice coeant, Eique intimi amoris et observantiae vinculis magis magisque iungantur. Faxit Deus, ut illi, comperta eorum quae diximus veritate, ac secum reputantes doctrinam Christi, ut Augustinus aiebat, *magnam, si obtemperetur, salutem esse reipublicae* ¹⁾ et in

¹⁾ Ep. 138 alias 5. ad Marcellinum n. 15.

Ecclesiae incolumitate et obsequio suam etiam ac publicam incolumitatem et tranquillitatem contineri, cogitationes suas et curas conferant ad levanda mala, quibus Ecclesia eiusque visibile Caput affligatur, atque ita tandem contingat, ut populi quibus praesunt, iustitiae et pacis ingressi viam, felici aevo prosperitatis et gloriae fruantur.

Deinde autem ut totius catholici gregis cum supremo Pastore concordia firmior in dies adseratur, Vos hoc loco peculiari cum affectu appellamus, Venerabiles Fratres, et vehementer hortamur, ut pro sacerdotali zelo et pastoralis vigilantia Vestra fideles Vobis creditos religionis amore incendatis, quo propius et arctius huic Cathedrae veritatis et iustitiae adhaereant, omnes eius doctrinas intimo mentis et voluntatis assensu suscipiant; opiniones vero etiam vulgatissimas, quas Ecclesiae documentis oppositas noverint omnino reiiciant. Qua in re Romani Pontifices Decessores Nostri, ac demum sa. me. Pius IX, praesertim in oecumenico Vaticano Concilio prae oculis habentes verba Pauli: „*Videte ne quis vos decipiat per philosophiam et inanem fallaciam secundum traditionem hominum, secundum elementa mundi et non secundum Christum*“¹⁾, haud praetermiserunt, quoties opus fuit, grassantes errores reprobare et apostolica censura confodere. Has condemnationes omnes, Decessorum Nostrorum vestigia sectantes, Nos ex hac Apostolica veritatis Sede confirmamus ac iteramus, simulque Patrem luminum enixe rogamus, ut fideles omnes perfecti in eodem sensu eademque sententia idem Nobiscum sapiant, idemque loquantur. Vestri autem muneris est, Venerabiles Fratres, sedulam impendere curam, ut caelestium doctrinarum semen late per Dominicum agrum diffundatur et catholicae fidei documenta fidelium animis mature inserantur, altas in eis radices agant et ab errorum contagione incorrupta serventur. Quo validius contendunt religionis hostes imperitis hominibus, ac iuvenibus praesertim, ea discenda proponere, quae mentes obnubilent moresque corrumpant, eo alacrius adnitendum est, ut non solum apta ac solida institutionis methodus, sed maxime institutio ipsa catholicae fidei omnino conformis in litteris et disciplinis vigeat, praesertim autem in philosophia, ex qua recta aliarum scientiarum ratio magna ex parte dependet; quaeque non ad evertendam divinam revelationem spectat, sed ad ipsam potius sternere viam gaudet, ipsamque ab impugnatoribus defendere, quemadmodum nos exemplo scriptisque suis Magnus Augustinus et Angelicus Doctor, caeterique christianae sapientiae Magistri docuerunt.

Optima porro iuventutis disciplina ad verae fidei et religionis munimen atque ad morum integritatem a teneris annis exordium habeat necesse est in ipsa domestica societate; quae nostris hisce temporibus misere perturbata, in suam dignitatem restitui nullo modo potest nisi iis legibus, quibus in Ecclesia ab ipsomet divino Auctore est instituta. Qui cum matrimonii foedus, in quo suam cum Ecclesia coniunctionem significatam voluit, ad Sacramenti dignitatem evexerit, non modo maritalem unionem sanctiorem effecit, sed etiam efficacissima tum parentibus tum proli paravit auxilia, quibus, per mutuorum officiorum observantiam, temporalem ac aeternam felicitatem facilius assequerentur. At vero postquam impiae leges, Sacramenti huius magni religionem nil pensi habentes, illud eodem ordine cum contractibus mere civilibus habuerunt, id misere consecutum est, ut, violata christiani coniugii dignitate, cives legali concubinato pro nuptiis uterentur, coniuges fidei mutuae officia negligerent, obedientiam et obsequium nati parentibus detrectarent, domesticae charitatis vincula laxarentur, et, quod deterrimi exempli est publicisque moribus infensissimum, persaepe malesano amoris perniciosae ac funestae discessionis succederent. Haec sane misera et luctuosa non possunt, Venerabiles Fratres, vestrum zelum non excitare ac movere ad fideles vigilantiae vestrae concreditos sedulo instanterque monendos, ut dociles aures doctrinis adhibeant quae christiani coniugii sanctitatem respiciunt, ac pareant legibus quibus Ecclesia conjugum natorumque officia moderatur.

Tum vero illud optatissimum consequetur, quod singulorum etiam hominum mores et vitae ratio refoverentur: nam veluti ex corrupto stipite deteriores rami et fructus infelices germinant, sic mala labes, quae familias depravat, in singulorum civium noxam et vitium tristi contagione redundat. Contra vero, domestica societate ad christianae vitae formam composita, singula membra sensim assuescent religionem pietatemque diligere, a falsis perniciosisque doctrinis abhorreere, sectari virtutem, maioribus obsequi, atque inexhaustum illud privatae dumtaxat utilitatis studium coercere, quod humanam naturam

¹⁾ Ad Coloss 2, 8.

tantopere deprimit ac enervat. In quem finem non parum profecto conferet pias illas consociationes moderari et provehere, quae magno rei catholicae bono nostra maxime haec aetate constitutae sunt.

Grandia quidem et humanis maiora viribus haec sunt, quae spe et votis Nostris complectimur, Venerabiles Fratres; sed cum Deus sanabiles fecerit nationes orbis terrarum, cum Ecclesiam ad salutem gentium condiderit, eique suo se auxilio adfuturum usque ad consummationem saeculi promiserit, firmiter confidimus, adlaborantibus Vobis, humanum genus tot malis et calamitatibus admonitum, tandem in Ecclesiae obsequio, in huius Apostolicae Cathedrae infallibili magisterio salutem et prosperitatem quaesiturum.

Interea, Venerabiles Fratres, antequam finem scribendi faciamus, necesse est ut Vobis declarem gratulationem Nostram pro mira illa consensione et concordia, quae animos Vestros inter Vos et cum hac Apostolica Sede in unum coniungit. Quam quidem perfectam coniunctionem non modo inexpugnabile propugnaculum esse contra impetus hostium arbitramur; sed etiam faustum ac felix omen quod meliora tempora Ecclesiae spondet; ac dum eadem maximum solatium affert infirmitati Nostrae, etiam animum opportune erigit, ut in arduo, quod suscepimus, munere omnes labores, omnia certamina pro Ecclesia Dei alaeriter sustineamus.

Ab hisce porro spei et gratulationis causis, quas Vobis patefecimus, seiungere non possumus eas significationes amoris et obsequii, quas in his Nostri Pontificatus exordiis Vos, Venerabiles Fratres, et una cum Vobis exhibuere humilitati Nostrae ecclesiastici viri et fideles quamplurimi, qui litteris missis, largitionibus collatis, peregrinationibus etiam peractis, nec non aliis pietatis officiis, ostenderunt devotionem et caritatem illam, qua meritisimum Praedecessorem Nostrum prosecuti fuere, adeo firmam stabilem integramque manere, ut in persona tam imparis non tepescat heredis. Pro hisce splendidissimis catholicae pietatis testimoniis humiliter confitemur Domino quia bonus et benignus est, ac Vobis Venerabiles Fratres, cunctisque Dilectis Filiis, a quibus ea accepimus, gratissimos animi Nostri sensus ex intimo corde publice profitemur, plenam foventes fiduciam nunquam defuturum Nobis, in his rerum angustiis et temporum difficultatibus, hoc Vestrum ac fidelium studium et dilectionem. Nec vero dubitamus quin egregia haec filialis pietatis et christianae virtutis exempla plurimum sint valitura, ut Deus elementissimus, officiis hisce permotus, gregem suum propitius respiciat et Ecclesiae pacem ac victoriam largiatur. Quoniam autem hanc pacem et victoriam ocius et facilius Nobis datum iri confidimus, si vota precesque constanter ad eam impetrandam fideles effuderint, Vos magnopere hortamur, Venerabiles Fratres, ut in hanc rem fidelium studia et fervorem excitetis, conciliatrice apud Deum adhibita Immaculata Caelorum Regina, ac deprecatoribus interpositis Sancto Iosepho Patrono Ecclesiae caelesti, sanctisque Apostolorum Principibus Petro et Paulo, quorum omnium potenti patrocinio humilitatem Nostram, cunctos ecclesiasticae hierarchiae ordines ac dominicum gregem universum supplices commendamus.

Caeterum hos dies, quibus solemnem memoriam Iesu Christi resurgentis recolimus, Vobis, Venerabiles Fratres, et universo dominico gregi faustos salutare ac sancto gaudio plenos esse exoptamus, adprecantes benignissimum Deum. ut Sanguine immaculati Agni, quo deletum est chirographum quod adversus nos erat, culpaе quas contraximus, deleantur, et iudicium, quod pro illis ferimus, clementer relaxetur.

Gratia Domini Iesu Christi et charitas Dei et communicatio sancti Spiritus sit cum omnibus vobis, Venerabiles Fratres; quibus singulis universis, nec non et dilectis Filiis Clero et fidelibus Ecclesiarum Vestrarum in pignus praecipuae benevolentiae et in auspiciu caelestis praesidii Apostolicam benedictionem amantissime impertimus.

Datum Romae apud S. Petrum, die sollempni Paschae, XXI Aprilis, Anno MDCCCLXXVIII.
Pontificatus Nostri Anno primo.

Leo PP. XIII.

II.

Mit Bezug auf die Ordinariats-Erlässe ddo. 5. Juni 1854 Nr. 1922/3 und ddo. 31. Mai 1855 Nr. 1043/4 und in Gemäßheit der Anordnung des heil. Concils von Trient (sess. 23. cap. 5.) wird der wohlw. Curatclerus in die Kenntniß gesetzt, daß den nachfolgenden Alumnen im heurigen Jahre die höheren heil. Weihen ertheilt werden; aus dem

IV. Jahrgange

den Herren: Bratuša Alois, geboren zu Luttenberg; Kotnik Josef, geboren zu Unterpulsgau; Murkovič Franz, geboren zu Luttenberg; v. Pol Josef, geboren zu Sauritsch; Schmid Michael, geboren zu Dobje; Vamberger Anton, geboren zu St. Georgen a. d. Stainz. — Aus dem

III. Jahrgange

den Herren: Osenjak Martin, geboren zu Haidin; Ostere Franz, geboren zu Heil. Kreuz bei Luttenberg — und zwar das Subdiaconat am 18., das Diaconat am 20. und das Presbyteriat am 22. Juli.

Die Ordinationstage sind dem gläubigen Volke an dem den Ordinationstagen zunächst vorhergehenden Sonntage von der Kanzel mit der Aufforderung bekannt zu geben, Gott um gute berufstrene Priester zu bitten, und falls Jemand gegen den einen oder den andern Ordinandem mit Grund etwas vorzubringen hätte, es nicht zu verhehlen.

III.

Unter der Leitung eines bewährten Geistesmannes werden die heurigen Priester-Exercitien hier in Marburg, und zwar im neuen Knabenseminars-Gebäude, vom 5. August bis 9. August Morgens stattfinden.

Die Herren Theilnehmer an denselben haben längstens bis letzten Juli l. J. durch das vorgesezte f. b. Dekanalamt ihre Namen anher bekannt zu geben.

IV.

Der um die Vertheidigung der katholischen Sache verdiente „Praeses societatis cath. juventutis Italae“ Joannes Acquaderni hat die Errichtung eines würdigen Monumentes für den verstorbenen hl. Vater Pius IX. in Anregung gebracht und sich mit der Bitte anher gewendet, auch in der Lavanter Diöcese die Sammlung von milden Beiträgen zu diesem Zwecke einzuleiten. Sein Aufruf lautet folgendermaßen:

PIUS IX oecubuit!

Hoc uno concluditur dicto summa quae sanctae Ecclesiae totique orbi contingere posset calamitas.

Praegrandi huic nobilissimoque Pontificis et Patris typo tum singularis prorsus filiorum amor, tum vivida eius planeque admiranda senecta perennitatis quoddam sertum obduxerat: proinde cuiusque mens refugiebat cogitare supremam illam diem, qua Ipse, derelictis nobis, ad Superos migrasset, immortale praemium recepturus.

At eius praestantissima omnique praedicatione dignissima merita maius quiddam a Catholicis exigunt quam maestum pietatis comploratum. Necessse omnino est ut nostra aetas, quae huius Viri, mirifica Dei providentia excitati, insignes virtutes suspexit, fructusque percepit immensae caritatis eius in Christianam et publicam rem, gratissimi animi sensum solemniter perpetuoque officio posteritati commendet.

Pluries iam Sodalitas Catholicae Iuventutis Italae oblationes a Catholicis expetiit pro PIO IX dum adhuc viveret; nunc pro eodem vita defuncto, humentibus oculis ac vexato prae alto dolore animo, symbolas item expostulat. Eae tum oblationes ad augustam eius inopiam levandam cedebant, eidemque prastabant pariter unde tot largitatis et beneficentiae prodigia ederet, quae mundum in admirationem rapuerunt: praesentes vero symbolae eo spectant ut monumentum, quo potiori videbitur pacto, eius augusto Nomini dedicetur, monumentum, scilicet grati aeterno animi erga tantum Pontificem, qui pro divina Fide, pro sacrosanctis Ecclesiae iuribus, pro Catholicorum libertate tuenda et vindicanda invicto robore decertavit.

Hoc Sodalitas nostra opus proponendo, sese publici voti interpretem exhibere censet, neque dubitat quin sint omni voluntate et instantia adhaesuri quotquot *PII IX filii* appellari glorientur.

Hievon werden die wohllehrwürdigen Herren Seelsorger mit dem Beifügen verständiget, daß es ihrem klugen Ermessen überlassen bleibt, in welcher Weise sie die Gläubigen von diesem Vorhaben in Kenntniß setzen und zu ganz freiwilligen Beiträgen einladen wollen, wobei es sich von selbst versteht, daß es zunächst nicht auf die Größe der Gabe ankommt. Die eingegangenen Beiträge sind anher einzusenden.

V.

In der Nacht vom 28. auf den 29. März l. J. wurden die Wohn- und Wirthschaftsgebäude von 10 Bauern, 3 Halbbauern und 4 Knechtlern in Lautendorf, Gemeinde St. Lorenzen im Draufelbe, und am 10. April l. J. die Wohn und Oekonomiegebäude von 9 Grundbesitzern zu Unter-Labling, beide Ortschaften im Bereiche der Bezirkshauptmannschaft Pettau, ein Raub der Flammen.

Der durch den ersterwähnten Brand verursachte Schaden beziffert sich auf circa 14.000 fl., während der Verlust an Eigenthum nach der Feuerzbrunst am 10. April d. J. noch weit höher geschätzt wurde.

Zur Vinderung der Noth der Verunglückten hat Se. Excellenz der Herr k. k. Statthalter unterm 23. Mai l. J. Nr. 6866 eine milde Sammlung im Bereiche der Bezirkshauptmannschaften Gillsi und Mann, sowie in den Städten Marburg und Gillsi und in jenen Gemeinden der Bezirkshauptmannschaften Marburg und Radkersburg bewilliget, welche im vorigen Jahre nicht selbst von Elementarschäden hart getroffen wurden.

Hievon wird der hochwürdige Curat-Clerus mit der Aufforderung in die Kenntniß gesetzt, bei den Sammlungen entsprechend mitzuwirken.

Die einlaufenden Beträge sind an die k. k. Bezirkshauptmannschaft Pettau einzusenden.

VI.

Ueber Ersuchen des hochl. steierm. Landesauschusses ddo. 21. Mai l. J. Nr. 5659 wird den wohllehrwürdigen Pfarr- und Curatialämtern die nachfolgende Kundmachung mit der Aufforderung mitgetheilt, sie den Pfarrinsassen in entsprechender Weise zu verlautbaren:

3. 5659.

Kundmachung.

An der steierm. landsch. Hufbeschlags- Lehr- und Thierheilstanstalt in Graz sind für das nächste Schuljahr (1878/79) fünf Stipendien, jedes mit 100 fl. ö. W. und dem Genusse der freien Wohnung in der Anstalt zu verleihen. Bewerber um eines dieser Stipendien haben:

1. Durch Beibringung des Taufscheines nachzuweisen, daß sie in Steiermark geboren sind, das 18. Lebensjahr bereits erreicht und das 30. nicht überschritten haben;
2. über das erlernte Schmiedhandwerk durch Beibringung des Lehrbriefes, sowie über zweijährige Gesellenzeit sich auszuweisen;
3. Zeugnisse über ihre Vermögenslosigkeit, die überstandenen Blattern oder Schutzpocken (Impfzeugniß) beizubringen;
4. bis längstens Ende Juni d. J. bei der Direktion dieser Lehr-Anstalt sich einer Prüfung ihrer Eignung zu unterziehen, wobei genügende Kenntniße im Lesen und Schreiben in deutscher Sprache, sowie Fertigkeit im Schmieden und Beschlagen unerläßlich sind. Diese Prüfung kann in keinem Falle unterlassen oder durch hierauf bezügliche Zeugnisse ersetzt werden;
5. sich zu verpflichten, auch während der zwei Schulferien-Monate an der Anstalt zur weiteren Ausbildung zu verbleiben und den betreffenden Krankendienst im Spitale der Anstalt zu versehen.

Die Gesuche sind bis Ende Juni l. J. bei dem steiermärktischen Landes- Ausschusse zu überreichen.

Graz am 21. Mai 1878.

Vom steiermärktischen Landes-Ausschusse.

VII.

Der hochwürdige Diözesan-Clerus wird hiemit auf das vom Fr. Franz Mühlberger, Kaplan bei St. Jakob in Brünn, herausgegebene und aus seinem Verlage zu beziehende „**Handbuch des Choralgesanges**“ aufmerksam gemacht.

Dieses sehr empfehlenswerthe Werk besteht aus 3 Bänden, enthält eine vollständige Lehre über den Choralgesang, das Officium defunctorum, die Hebdomada saneta und die übrigen liturgischen Gesänge der katholischen Kirche; dann die gewöhnlichen Rubriken in deutscher und slavischer Sprache und ist der Preis des dreibändigen Werkes mit Rücksicht auf die elegante Herstellung ein sehr billiger: 8 fl. ö. W.

VIII.

Diöcesan-Nachrichten.

Pfarrfründen wurden verliehen den Herren: Simon Černoša jene zu St. Michael in Pišec und Anton Kocuvan jene zu St. Urban bei Pettau.

Als Provisoren wurden bestellt die Herren: Franz Schwarz Pfarrer zu Hohenmauthen als Mitprovisor der Pfarlie St. Bartholmä in Rothwein; Jakob Terstenjak an der Haupt-Stadtpfarre zu Pettau und Franz Janžekovič zu Schilttern.

Uebersetzt wurden die Herren Kapläne: Johann Vrabl nach St. Anton in W. B.; Johann Kramberger als I. zu Kötisch; Vinzenz Baumann nach St. Jakob in W. B.; Franz Ferk nach St. Urban bei Pettau; Andreas Vodusek nach hl. Geist bei Posterau; Johann Mlakar als I. nach Gonobiz; Josef Rostaher als II. nach hl. Kreuz bei Sauerbrunn; Matthäus Slekovec nach Birkoviz; Stefan Mohorko nach Tremenberg; Anton Pajmon nach Lad; Josef Kočevár nach Greis; Franz Arnuš nach Gallizien; Johann Stajnko nach Schilttern; Andreas Fekonja als II. nach Schönstein; Anton Inkret nach Zellniz; Michael Lendovšek als I. in Pettau; Franz Jug als II. nach Pettau; Jakob Zupanič nach St. Lorenzen am Draufelbe; Johann Alex. Simonič als I. nach St. Georgen a. d. Stainz; Jakob Caf als I. zu St. Magdalena in Marburg; Anton Borseđnik als II. nach St. Magdalena in Marburg und Johann Kunces als I. nach St. Peter außer Rablkersburg.

Gestorben sind die Herren: Lukas Gerlič, Defizientpriester zu M. Nazareth am 12. April; Jakob Živortnik II. Kaplan zu St. Michael bei Schönstein, am 17. April; Andreas Kranner Stadtpfarrprovisor in Pettau am 28. April und Franz Zajdola, Defizientpriester zu St. Georgen a. d. Stainz am 14. Mai l. J.

Ausgeschrieben ist die Pfarre Kirchstüthen bis zum 3. Juli l. J.

J. B. Saverter Ordinariat zu Marburg,

am 14. Juni 1878.

Jakob Maximilian,

Fürstbischof.